

KẾT QUẢ MÔ HÌNH HỢP TÁC QUỐC TẾ VỀ ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC Y HỌC BIỂN TỪ 2006 - 2015

*Nguyễn Thị Ngân, Đinh Hà Giang
Nguyễn Trường Sơn
Viện Y học biển*

TÓM TẮT

Đào tạo chuyên ngành Y học biển thông qua mô hình hợp tác quốc tế giữa Viện Y học biển và Trường Đại học Y khoa Brest, Cộng hòa Pháp đã được tổ chức triển khai tại Viện Y học biển từ 10 năm qua. Kết quả đạt được như sau: đã tổ chức được 10 khóa đào tạo tại Viện Y học biển với 221 học viên là các bác sĩ đến từ các tỉnh thành ven biển trong cả nước; đã có 3 bác sĩ nội trú học tập tại Cộng hòa Pháp. Trong những năm tới, mô hình này tiếp tục được triển khai. Viện Y học biển sẽ phối hợp với các giảng viên Cộng hòa Pháp đào tạo chuyên khoa định hướng Y học biển và các chương trình đào tạo sau đại học khác bằng cách xây dựng các học phần đào tạo giúp các học viên tham gia học tập theo từng học phần tại Viện Y học biển và học từ xa qua mạng internet với tài liệu học tập do Viện Y học biển cung cấp. Khi tích lũy đủ tín chỉ thì học viên sẽ được cấp bằng tương đương phù hợp trình độ đào tạo

SUMMARY

THE OUTCOMES OF INTERNATIONAL CO - OPERATION MODEL OF HUMAN RESOURE TRAINING FOR MARITIME MEDICINE FROM 2006 TO 2015

*Nguyễn Thị Ngân, Đinh Hà Giang,
Nguyễn Trường Sơn
VN Institute of maritime medicine*

Specialized training in Maritime Medicine through the international co-operation model between Vietnam National Institute of Maritime Medicine and Brest Medical University, the Republics of French has been organized to implement at Vietnam National Institute of Maritime Medicine for the past 10 years. The achieved results: organized successfully 10 training courses at Vietnam National Institute of Maritime Medicine with 221 students who are doctors coming from different coastal cities and provinces throughout the country; there were 3 resident doctors studying in the Republics of French. In the forthcoming years, this model will continue to be implemented. Vietnam National Institute of Maritime Medicine will co-ordinate with France lecturers to provide orientation specialist training in Maritime Medicine and other postgraduate training program by building the training modules which allow participants to study each module at Vietnam National Institute of Maritime Medicine and enjoy distance learning through the internet with the learning materials provided by Vietnam National Institute of Maritime Medicine. When completing enough credits, students will be granted the degrees equivalent to their training level.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Công tác đào tạo nói chung và đào tạo nguồn nhân lực Y học biển nói riêng là một trong ba chức năng và nhiệm vụ quan trọng của Viện Y học biển trước đây, hiện tại và trong tương lai, đào tạo nguồn nhân lực Y học biển luôn là nhiệm vụ then chốt, xuyên suốt cả quá trình xây dựng chuyên ngành Y học biển ở Việt Nam. Là nhiệm vụ chính trị quan trọng của Viện, quyết định sự thành công của mạng lưới Y tế biển của nước ta. Hiện nay, Viện Y học biển đang tổ chức triển khai nhiều loại hình đào tạo khác nhau nhằm bổ sung đội ngũ nhân lực Y tế biển, đảo. Trong đó phải kể đến hình thức đào tạo liên tục kiến thức y khoa về Y học biển thông qua hợp tác quốc tế. Đào tạo liên tục là loại hình đào tạo đang được Bộ Y tế rất quan tâm khuyến khích. Dưới đây là tổng kết kết quả mô hình hợp tác quốc tế về đào tạo nguồn nhân lực Y học biển từ năm 2006 đến 2015.

1. NHỮNG MỐC LỊCH SỬ QUAN TRỌNG ĐÁNH DẤU SỰ HỢP TÁC VỀ CHUYÊN NGÀNH Y HỌC BIỂN GIỮA VIỆT NAM VÀ CỘNG HÒA PHÁP

1.1. Thoả thuận hợp tác giữa Hội Y học biển Việt Nam và Hội Y học biển cộng hoà Pháp

– Năm 2004, bản Thoả thuận hợp tác song phương đầu tiên giữa Viện Y học biển VN với Viện - Trường Đại học Tây Bretagne, thành phố Brest, Cộng hoà Pháp và Hội Y học biển Pháp về trợ giúp đào tạo cán bộ chuyên ngành Y học biển và hợp tác nghiên cứu trong lĩnh vực Y học biển đã được ký kết.

– Tháng 11 năm 2007, bản Thoả thuận hợp tác song phương giữa Hội Y học biển Việt Nam và Hội Y học biển cộng hoà Pháp cũng được ký kết lần đầu tiên; bao gồm đại diện phía Việt Nam là GS.TS. Nguyễn Trường Sơn, Chủ tịch Hội Y học biển Việt Nam và GS. BS. Dominique Jégaden, Chủ tịch Hội Y học biển cộng hoà Pháp. Hai bên đã tiến hành trao đổi và nhất trí với một số nội dung hợp tác chính như sau:

+ Hội Y học biển Việt Nam và Hội Y học biển Cộng hoà Pháp cùng xây dựng và thực hiện các chương trình nghiên cứu khoa học nhằm mục tiêu phát triển chuyên ngành Y học biển ở cả hai quốc gia;

+ Hai Hội tạo điều kiện cho các thành viên được tham gia các buổi hội thảo, hội nghị, cũng như được học tập, nghiên cứu tại cả hai quốc gia;

– Ngày 23 tháng 3 năm 2015, bản Thoả thuận hợp tác giữa Hội Y học biển Việt Nam và Hội Y học biển Pháp lại được tái ký giữa hai đại diện của hai Hội là GS.TS. Nguyễn Trường Sơn và BS. Dominique Jégaden. Ngoài những nội dung đã được thống nhất trong thoả thuận ký kết lần đầu tiên, hai Hội đã trao đổi và thống nhất một số nội dung cần thiết và cấp bách trong việc phát triển chuyên ngành Y học biển. Trong đó đặc biệt nhấn mạnh vai trò của Hội Y học biển Pháp trong việc tạo điều kiện tiếp nhận các thực tập sinh Việt Nam đến học và thực hành tại Pháp để phát triển khả năng học ngoại ngữ cũng như chuyên môn về Y học biển cho các thực tập sinh Việt Nam mà cụ thể là Viện Y học biển.

1.2. Thoả thuận hợp tác giữa Viện Y học biển Việt Nam và Trường Đại học Tây Bretagne, thành phố Brest, Cộng hoà Pháp

- Thoả thuận hợp tác khung giữa Trường Đại học Tây Bretagne, Viện trường Y khoa Brest và Viện Y học biển Việt Nam:

Từ năm 1997, Trường Đại học Tây Bretagne bắt đầu tổ chức các khoá đào tạo cấp bằng đại học chuyên ngành Y học biển, nhưng mới chỉ giới hạn trong khuôn khổ các nước châu Âu, cho phép Brest trở thành trung tâm đầu ngành Y học biển của châu Âu. Đồng thời thành phố Brest trở thành địa điểm tổ chức các hội thảo chuyên đề về biển và y tế và các cuộc hội nghị về Y học biển quốc tế (dưới sự bảo trợ của IMHA: Tổ chức Y học biển quốc tế). Việc trao đổi về hợp tác đào tạo cũng đã được mở rộng với các Trường đại học khác trên thế giới (như Cadix của Vương quốc Anh, Tarragone của Tây Ban Nha...) và bắt đầu từ năm 2004 với Viện Y học biển Việt Nam. Sự hợp tác được triển khai trên hai lĩnh vực:

+ Đào tạo bác sĩ chuyên khoa Y học dưới nước và ô xy cao áp, nhằm giải quyết tình trạng tai biến do lặn đang gia tăng tại Việt Nam;

+ Giúp đỡ thành lập Đơn vị chăm sóc sức khoẻ cho lao động biển, dựa theo mô hình Đơn vị chăm sóc sức khoẻ cho lao động biển của Pháp mà Viện trường Brest đang tuyển và đào tạo các bác sĩ dân sự chuyên ngành Y học biển.

- Tháng 10 năm 2005, Ngài Hiệu trưởng Trường Đại học Tây Bretagne, Ngài Giám đốc Viện trường Y khoa Brest và Ngài Viện trưởng Viện Y học biển Việt Nam đã cùng tái ký bản thoả thuận với những nội dung như:

+ Các bên tham gia đã thoả thuận xúc tiến mối quan hệ hợp tác trong các lĩnh vực y tế, khoa học, giáo dục và sự hợp tác này nhằm đóng góp cho sự phát triển công tác phòng bệnh, nghiên cứu và giảng dạy sau đại học của cả 2 quốc gia.

+ Nhằm đạt được những mục tiêu cụ thể, các bên tham gia sẽ tổ chức thực hiện các chương trình trao đổi sinh viên, bác sĩ, giảng viên, nghiên cứu viên, cũng như tất cả các hoạt động đào tạo hay nghiên cứu được đề cập trong bản thoả thuận này. Các bên tham gia sẽ quyết định các phương thức trao đổi cụ thể trong nội dung thoả thuận về số lượng sinh viên, bác sĩ, giảng viên và nghiên cứu viên và các đối tượng khác có liên quan tới việc thực hiện các chương trình trao đổi đào tạo này.

Tháng 6 năm 2013, Trường Đại học Tây Bretagne và Viện Y học biển Việt Nam tiếp tục tái ký kết thoả thuận với các nội dung:

+ Hai bên ký kết cùng tham gia các hoạt động đào tạo và nghiên cứu;

+ Thiết lập các chương trình nghiên cứu liên kết, đáp ứng nhu cầu cấp thiết của cả hai quốc gia, tạo điều kiện để các nghiên cứu viên, giảng viên có thể tham gia giao lưu, trao đổi kinh nghiệm;

+ Tiếp nhận các sinh viên sau đại học, các nghiên cứu sinh theo các khoá học chuyên ngành Y học. Điều kiện tiếp nhận sinh viên (chọn lọc, đăng ký, kiến thức chuyên môn,...) đều được xác định rõ ràng;

+ Tổ chức các buổi hội thảo, hội nghị khoa học về các vấn đề cấp bách, thiết thực trong ngành với nhiều tài liệu cần thiết.

2. NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC TỪ MÔ HÌNH HỢP TÁC QUỐC TẾ TRONG ĐÀO TẠO NGUỒN NHÂN LỰC CHO CHUYÊN NGÀNH Y HỌC BIỂN TỪ NĂM 2006 - 2015

2.1. Đào tạo tại cộng hòa Pháp

Cho đến nay, công tác triển khai thực hiện Thỏa thuận này có rất nhiều thuận lợi, mở rộng ra nhiều lĩnh vực mới nhằm đào tạo nguồn nhân lực cho Viện Y học biển VN nói riêng và cho chuyên ngành Y học biển - đảo của cả nước nói chung. Với 03 cán bộ đã và đang được đào tạo tại Viện – Trường Y khoa Brest, một số trang thiết bị được hỗ trợ để phục vụ việc xây dựng và phát triển Khoa Y học dưới nước và cao áp, đội ngũ nhân lực và trang thiết bị của Viện ngày càng được củng cố và phát triển mạnh mẽ.

2.2. Đào tạo tại Việt Nam

– Sau bản thỏa thuận hợp tác giữa hai bên được ký kết, hàng năm Viện Y học biển VN và Hội Y học biển VN luôn được hân hạnh đón các giảng viên của Trường Đại học Tây Bretagne và Hội Y học biển Pháp sang tham gia giảng dạy. Từ năm 2006 đến 2015, Viện đã mở được 8 lớp đào tạo Y học biển quốc tế. Giảng viên của các lớp đào tạo là sự phối hợp giữa các giáo sư, tiến sĩ có kiến thức sâu rộng và tiên tiến về chuyên ngành Y học biển của cộng hòa Pháp và các giáo sư, tiến sĩ đầu ngành của Viện Y học biển Việt Nam nên đảm bảo chất lượng và hiệu quả cao.

Bảng 1. Số học viên đào tạo được qua các năm

Khóa	Năm	Số học viên
1	2006	35
2	2007	21
3	2008	37
4	2010	30
5	2011	34
6	2012	21
7	2014	19
8	2015	24
Tổng		221

– Từ 2006 – 2015, đào tạo được 221 học viên là bác sĩ đến từ trung tâm Y tế dự phòng, Bệnh viện Đa khoa, Trường Đại học Y Dược... của các tỉnh thành ven biển trong cả nước như:

- + Hải Phòng: Trung tâm phối hợp tìm kiếm cứu nạn hàng hải KV1, Trung tâm Y tế Dự phòng thành phố); BV Điều dưỡng PHCN Bưu điện I.
- + Quảng Ninh: BV Đa khoa Tỉnh, BV Đa khoa Bãi Cháy
- + Thái Bình: Trường Đại học Y Dược TB;
- + Nam Định: TTYT huyện Nghĩa Hưng, BV ĐK Giao Thủy, TTYT huyện Hải Hậu.

- + Ninh Bình: TTYT Dự phòng tỉnh, Bệnh viện Đa khoa tỉnh.
- + Thanh Hóa: BV Điều dưỡng PHCN TW.
- + Nghệ An: TTYT Cửa Lò.
- + Quảng Trị: Bệnh viện Hữu Nghị Việt Nam – Cuba, BV ĐDPHCN Cửa Tùng, BV Đa khoa Nghĩa Bình.
- + Huế: Đại học Y Dược Huế.
- + Đà Nẵng: Trung tâm phối hợp tìm kiếm cứu nạn hàng hải KV2, Trung tâm Cấp cứu TP Đà Nẵng, Bệnh viện C Đà Nẵng.
- + Bình Định: Trường Cao đẳng Y tế, Viện Sốt rét & Ký sinh trùng Quy Nhơn.
- + Khánh Hòa: Bệnh viện Đa khoa tỉnh, Bệnh viện YHCT&PHCN.
- + Vũng Tàu: Xí nghiệp Dịch vụ Dầu khí Vũng Tàu, TTYT Dầu khí Vietsopetro, Bệnh viện Bà Rịa, TTYT Dự phòng Bà Rịa, Trường Cao đẳng nghề Dầu khí.
- + TP Hồ Chí Minh: TTYT Dự phòng, Viện vệ sinh YTCC, Viện Pasteur, Bệnh viện Đa khoa Bru điện.
- + Cần Thơ: Bệnh viện Đa khoa Trung ương.
- + Quân chủng Hải quân: Cục Hậu cần, Bệnh viện Quân y 87, Viện Y học Hải quân.
- + Cục Cảnh sát biển Việt Nam.
- + Viện Y học biển.
- Thời gian diễn ra khóa đào tạo: 01 tuần
- Nội dung: các khóa đào tạo diễn ra trong thời gian ngắn nên nội dung chủ yếu mang tính cập nhật các kiến thức tổng quát về chuyên ngành Y học biển như:
 - + Đặc điểm môi trường sống và lao động của các lao động biển. Đặc điểm tâm sinh lý của các lao động biển, gánh nặng tâm lý và stress.
 - + Y học Nghề nghiệp biển, một số bệnh lý đặc thù nghề nghiệp biển.
 - + Quản lý sức khỏe lao động biển.
 - + Cấp cứu và Phòng chống thảm họa trên biển, công nghệ Tele – Medicine.
 - + Các bệnh lý lây truyền qua đường biển.
 - + Y học dưới nước và Cao áp lâm sàng.

3. ĐỊNH HƯỚNG TRONG CÁC GIAI ĐOẠN TIẾP THEO

3.1. Đào tạo nước ngoài

Trong thời gian tới, Viện sẽ tiếp tục cử các bác sĩ tham gia các khóa học ngắn hạn, dài hạn như: thực tập sinh, thạc sĩ, nghiên cứu sinh tại các quốc gia có chuyên ngành Y học biển phát triển trên thế giới.

3.2. Đào tạo trong nước

3.2.1. Đào tạo chuyên khoa định hướng Y học biển theo mô hình hợp tác quốc tế

Ngày mùng 7 tháng 2 năm 2013, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Quyết định 317 QĐ/TTg về “Phát triển Y tế biển, đảo Việt Nam đến 2020”. Một trong những mục tiêu chính và quan trọng then chốt trong Đề án đó là đào tạo nguồn nhân lực Y học biển cho mạng lưới Y tế biển đảo quốc gia. Chính vì vậy, công tác đào tạo nguồn nhân lực đang là nhiệm vụ trọng tâm của Viện.

Chuyên ngành Y học biển là một chuyên ngành mới ở Việt Nam, Viện Y học biển là viện chuyên khoa duy nhất ở Việt Nam về lĩnh vực này; Viện phối hợp với Trường Đại học Y Dược Hải Phòng đào tạo Y học biển và hiện nay chưa có một trường Đại học Y Dược nào khác làm nhiệm vụ này. Trong khi đó, nhân lực Y tế biển của 28 tỉnh thành ven biển lại vừa thiếu vừa yếu; việc đào tạo tập trung trong thời gian dài như đào tạo các chuyên khoa khác là vô cùng khó khăn và ít có tính khả thi nên trong thời gian tới song song với các hình thức đào tạo mang tính hàn lâm và chính qui như đào tạo cho sinh viên, thạc sĩ, chuyên khoa 1, chuyên khoa 2 chuyên ngành Y học biển thì đào tạo liên tục mang tính bổ sung kiến thức, cập nhật, bồi dưỡng những khóa học ngắn cũng hết sức cần thiết và quan trọng.

Trong thời gian tới để đáp ứng đào tạo nguồn nhân lực cho mạng lưới Y tế biển đảo quốc gia đạt hiệu quả cao, Viện Y học biển vẫn tiếp tục phát triển mô hình đào tạo thông qua hợp tác quốc tế với các quốc gia phát triển trên thế giới nói chung và Cộng hòa Pháp nói riêng. Chương trình đào tạo chuyên khoa định hướng Y học biển sẽ được xây dựng và cơ cấu theo các học phần, mỗi học phần khi học viên hoàn thành sẽ được cấp tín chỉ. Phương thức đào tạo sẽ bao gồm đào tạo tại cơ sở đào tạo và đào tạo từ xa. Học viên tham gia khóa đào tạo sẽ được học tập một phần kiến thức theo mô hình đào tạo hợp tác quốc tế: do các giảng viên Pháp và các giảng viên của Viện Y học biển giảng tại Viện, phần kiến thức còn lại có thể học từ xa qua mạng internet. Tài liệu học tập do Viện Y học biển cung cấp. Khi học viên có đủ các tín chỉ theo yêu cầu thì sẽ được cấp văn bằng chuyên khoa Định hướng Y học biển.

3.2.2. Đào tạo CK cấp I, CK cấp II Y học biển qua mô hình hợp tác quốc tế

Viện Y học biển đã phối hợp Đại học Y Dược Hải Phòng xây dựng chương trình đào tạo chuyên khoa cấp I và chuyên khoa cấp II Y học biển. Theo đó, nếu chương trình được Bộ Y tế thẩm định và cho phép đào tạo thì nội dung chương trình chuyên khoa định hướng Y học biển sẽ được tích hợp nội dung vào hai chương trình CKI và CKII để tạo điều kiện tiết kiệm thời gian công sức cho cả cơ sở đào tạo và đặc biệt rút ngắn thời gian học tập cho các học viên.